

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Yüz on beşinci İçtima

9.10.1338 Pazartesi

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Zaptı sabık hulâsası	314:315	6. — Mazbatalar	317,322
2. — Âzayı kiram muamelâtı	316	1. — Ankara İstiklâl Mahkemesince	
1. — Âzayı kiramdan bâzılarına izin ve-		silki askeriden tardına karar verilmiş olan	
rilmesine dair Divanı Riyaset kararı	316:317	Yüzbaşı Osman Veysi Efendi hakkındaki	
3. — Teklifler	315	hükümün ref'ine dair İstida Encümeni maz-	
1. — Kângırı Mebusu Behçet Beyle rü-		batası	317:322
fekasının, Konya Bidayet Mahkemesi Reisi		2. — Ankara Darümuallimin ve Darül-	
İhsan Beyle refiklerinin aflarına dair ka-		muallimat muallimleri maaşlarına dair İsti-	
unn teklifi (2/572)	315	da Encümeni mazbatası	322
2. — Gümüşane Mebusu Mustafa Beyin,		7. — İkinci defa reye konulan Kanun	322,
Memaliki müstahlasaya ithal edilecek ilâç ve			323
saire levazımı sıhhiyenin bir defaya mahsus		1. — Sinob'da Tersane namıyla mevcut	
olmak üzere Gümrük Resminden istisnasına		arazinin belediyeye terkine dair Kanun	322,
dair kanun teklifi (2/573)	315		323:324
4. — Takrirler	315	8. — Sualler	314
1. — Gaziantep Mebusu Yasin Beyin,		1. — Denizli Mebusu Yusuf Beyin,	
encümenlerde muamelesi ikmal edilmiş olan		Tavas kazası dâhilinde icrayı faaliyet	
muamelâtı şahsiyeye ait evrakın ruznameye		eden eşkıyanın neden derdest edilmediğine	
ithal edilmeden doğrudan doğruya reye ko-		dair İera Vekilleri Heyeti Riyasetinden	
nulmasına dair takriri	315:316	suali	314
5. — Muhtelif evrak	315	2. — Bolu Mebusu Tunah Hilmi Be-	
1. — Zafer münasebetiyle mevрут teb-		yyin, Trakya'nın keyfiyeti tahliyesi hak-	
riknameler	315	kında Hariciye Vekâletinden suali	315

BİRİNCİ CELSE

Bed'i müzakerat; saat : 2,30

REİS — Reisisani Dr. Adnan Beyefendi

KÂTIPLER : Hakkı Bey (Van), Âtîf Bey (Kayseri)

REİS — Celseyi açıyorum. Zaptı sabık hulâsası okunacaktır.

1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI

Birinci Celse

İkinci Reisvekili Musa Kâzım Efendinin Riyasetinde bilinik zaptı sabık aynen kabul olundu. İki milyon liralık avans verilmesine dair kanun lâyihası Muvazenei Maliye Encümenine,

Bâzı ceraim erbabının aflarına dair Muş Mebusu Abdülgani Beyin kanun teklifi Lâyiha Encümenine, Gazianteb Mebusu Ali Cenani Beyin, Gazianteb ahalisine muavenet hakkındaki Kanuna müzeyyel kanun teklifi Lâyiha Encümenine verildi.

Cebelibereket Mebusu Faik Bey Memurin Muhakemat Tetkik Encümeni âzalığına intihabolundu. Kırşehir Mebusu Sadık Beyin, memaliki müstahlasaya tâyin edilecek hâkimlerin askerliklerine dair temenni tavriri Müdafaa-i Milliye Vekâletine havale edildi.

Lâyiha Encümeninden gelmiş olan; Amasya Mebusu Ömer Lûtfi Beyin, Şimendifer tarifesi hakkındaki kanun teklifi Kavanin ve Muvazenei Maliye encümenlerine, Kozan Mebusu Mustafa Beyin, Masarifi umumiye hakkındaki teklifi Maarif Encümenine, Muş Mebusu Abdülgani Beyin, Kadıların memurin muhakematına dair mesailde meclisi idarede bulunmalarına dair teklifi Dahiliye ve Adliye encümenlerine, Canik Mebusu Emin Beyin, Tetkik Encümeni kadrosunun tevsiine dair teklifi Muvazenei Maliye Encümenine havale olundu. İzmir Mebusu Tahsin Beyin, Memaliki müstahlasa vekâleti teşkili hakkındaki teklifinin reddine dair Lâyiha Encümeni mazbatası kabul edildi.

Osmancık Ahzi Asker Şubesi Reisi Binbaşı Muammer Bey ile yazıcı Mahmud hakkındaki Adliye Encümeni mazbatası ruznameye alındı.

Saruhan Mebusu Mustafa Neacti Beyin,

Maarif Encümenine, Kırşehir Mebusu Yahya Galib Beyin, Tetkiki Hesabat Encümenine intihabedilmiş oldukları bildirildi.

Bilâhara Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti Umumiyesi bütçesinin müzakeresine geçildi. 345 nei fasla kadar kabul olundu ve teneffüs için celse tatil edildi.

İkinci Celse

İkinci Reisvekili Musa Kâzım Efendi Hazretlerinin Riyasetlerinde açıldı.

Kozan Mebusu Dr. Fikret Beye mezuniyet verilmesine dair Divanı Riyaset kararı kabul edildikten sonra Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti Umumiyesi bütçesinin mütebaki fasılları kabul ve heyeti umumiyesi tâyini esami ile reye konuldu.

Sinob'da Tersane namıyla mevcut arazinin belediyeye terkine dair kanun teklifinin maddeleri kabul ve heyeti umumiyesi tâyini esami ile reye vaz'olundu.

Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti Umumiyesi bütçesinin kabul edilmiş olduğu tebliğ edildikten sonra Hariciye Vekilinin talebi üzerine hafi celseye geçildi.

(Üçüncü Celse hafidir.)

Dördüncü Celse

Musa Kâzım Efendi Hazretlerinin tahtı Riyasetlerinde bilinikad iki sual tavriri aid oldukları vekâletlere havale edildikten sonra Pazartesi günü toplanılmak üzere içtimaa nihayet verildi.

Reisisani	Kâtip	Kâtip
İstanbul	Van	Kayseri
Dr. Adnan	Hakkı	Âtîf

8. — SUALLER

1. — *Denizli Mebusu Yusuf Beyin, Tavas kazası dâhilinde icrayı faaliyet eden eşkıyanın neden derdest edilmediğine dair sual tavriri, İcra Vekilleri Riyasetine.*

Bolu Mebusu Tunah Hilmi Beyin; Trakya'nın keyfiyeti tahliyesine dair sual takriri Hariciye Vekâletine havale edildi

REİS — Zaptı sabık hulâsası hakkında söz istiyen var mı? (Hayır, sesleri) Zaptı sabık ay-nen kabul edilmiştir.

3. — TEKLİFLER

1. — *Kângırı Mebusu Behcet Beyle rüfeka-sının, Konya Bidayet Mahkemesi Reisi İhsan Beyle refiklerinin aflarına dair kanun teklifi (2/572)*

REİS — Konya İstiklâl Mahkemesince mah-kûm edilen Bidayet Mahkemesi Reisi İhsan ve âzasından Sabit ve Rifat efendilerin aflarına dair Kângırı Mebusu Behcet Beyle rüfekasının teklifi kanunisi var. Lâyiha Encümenine havale ediyoruz.

2. — *Gümüşane Mebusu Mustafa Beyin, Memaliki müstahlasaya ithal edilecek ilaç ve sair levazımı sihhîyenin bir defaya mahsus olmak üzere Gümrük Resminden istisnasına dair ka-nun teklifi (2/573)*

REİS — Gümüşane Mebusu Mustafa Beyin memaliki müstahlasaya ithal edilecek edviyenin bir defaya mahsus olmak üzere Gümrük Res-minden muaf tutulmasına dair teklifi kanunisi var. Lâyiha Encümenine gönderiyoruz.

5. — MUHTELİF EVRAK

1. — *Zafer münasebetiyle mevrud tebrikna-meler*

REİS — Karaağaç ahalisinin tebriknamesi vardır. Divanı Riyasetçe münasip cevap yazılır. Mısır Türklerinden mevрут bir tebrikname vardır.

Riyaseti Celileye

Mısır Türkleri âtideki tebrik telgraflarının Büyük Millet Meclisine ve Başkumandanlığın-a takdimine vasatâtı âcizanemi rica etmişlerdir.

9 Teşrinievvel 1338

Sinob Mebusu
Dr. Rıza Nur

Gazilerimizin muzafferiyetinden dolayı biz Mısır'daki Türkler ve bütün din kardeşlerimiz Başkumandan Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretlerini ve Büyük Millet Meclisi Âlisini kalblerimizden tebrik ederiz. Bizler bu gazadan mahrum kaldığımızdan kıyamete kadar ağla-rız.

Mısır Türkleri

REİS — Divanı Riyasetçe münasip cevap yazılır.

4. — TAKRİRLER

1. — *Gazianteb Mebusu Yasin Beyin, encü-menlerdeki muamelesi ikmal edilmiş olan muamelâtı şahsiyeye ait evrak ruznameye ithal edilmeden doğrudan doğruya reyeye konulmasına dair takriri*

REİS — Gazianteb Mebusu Yasin Beyin encümenlerce muamelesi intacedilmiş olan evrakın derhal ruznameye alınmak üzere reyeye vaz'ını teklif eden bir takriri vardır. Okunacaktır.

Riyaseti Celileye

Encümenlerce muamelesi intacedilmiş evrakın ruznameye ithali aylarca ashabı mesalihin sürünmesini mucibolduğu görüldüğünden bu gibi evrakın vürudunda ruznameye alınmıyarak Heyeti Umumiyenin reyine vaz'ının tahtı kara alınmasını arz ve teklif ederim efendim.

7 Teşrinievvel 1338
Gazianteb Mebusu
Yasin

YASİN B. (Gazianteb) — Efendim, izahat vereyim. Encümenlerde birçok evrak vardır. Be-rayı tetkik encümene gitmiş, encümen bunu tetkik ve intacetmiş. Yalnız Meclisi Âlide bir okunmakla katiyet kesbedecek bir evrak ruznameye alınmadığından dolayı aylarca sürünüyor. Ve bunu takibeden birçok ashabı mesalih burada aylarca sürünmektedir. Bunun için encümenlerce katiyen intacedilmiş evrak Heyeti Umumiyeye arz edilsin. Ve o anda evrak çıksın. Bunu Meclisi Âliden rica ederim.

REİS — Efendim müsaade buyurunuz da bendeniz de arz edeyim. Ruznameye alıp almak meselesi malûmuâliniz Heyeti Aliyenizin reyiyile oluyor. Şimdi encümenenden gelen evra-

kın katiyetle kabul edilmesini buyuruyorlar. Fakat encümenden her katiyetle gelmiş olan evrakın Heyeti Aliyenizden bilâmunakaşa kabulü lâzımgelmez. Yani müzakere ve münakaşa edilir. Binaenaleyh o gün gelen şeyler ruznameye alınır ve derhal müzakere edilirse sonra evvelce almış olduğumuz maddeler taahhur eder. Bu noktai nazardan her gelen şeyi okumamak imkân yoktur. Yalnız Heyeti Aliyeniz aflar hakkında gelen evrakı istisna etmiştir. Onlar gelir-gelmez hemen okunuyor ve hitama eriyor. Eğer tensibederseniz bunları da ruznameye korsunuz.

HÜSEYİN AVNİ B. (Erzurum) — Efendim, karar, affa dair olsa bile Hiyaneti vataniye Kanunu mucibince mahkûm olan kimselerin evrakının da okunmasını isterim.

REİS — İşte bu gibileri okuyoruz, efendim.

HÜSEYİN AVNİ B. — Hayır efendim. Affedilmeyip de tasdik edilmek lâzımgelenlerinki kalıyor. Belki onları da tasdik etmeyip Heyeti Celile affedecektir. Bunların da her halde o kısma ilâvesini teklif ederim, efendim.

REİS — Hüseyin Avni Bey affa mütaallik olmaz belki Heyeti Aliyenin affedeceği evrakı diyor. Arzu ederseniz bunları da böyle yapalım.

MÜFİD Ef. (Kırşehir) — İstida ile müracaata dair evraklar da tercih edilse daha iyi olur.

REİS — Efendim, onları da tercih edersek sonra ruzname bütün bütün doluyor.

MUSTAFA KEMAL B. (Ertuğrul) — İstida mütaallik mesaili yani Meclisi Âlilerinden şefkat, merhamet bekliyen zavallı insanların işini görmek, Meclisi Âlinin başlıca vazifelerindedir. Bunu Meclisi Âliden rica ediyorum. Hususi mesalihe mütaallik evrakı müstacelen ifa edelim.

TAHSİN B. (Aydın) — Efendim, bendinizin bir takririm vardır. Bütün Yunanistan'dan gelip sevahilimize ithal edilen eşyalar hakkında hiç olmazsa İstihlâk Resmi alınsın. Bu Muvazenei Maliye Encümenine havale edilmişti. Muvazenei Maliye Encümeni bunu hattâ İktisat Encümenine de havalesini münasip görmiyerek bunu kendi kendisine...

REİS — Çok güzel ama Tahsin Beyefendi mevzuu müzakere o değildir.

TAHSİN B. — Rica ediyorum. Bu ruznameye alınsın.

REİS — Mesele encümenlerden gelen evrakın ruznameye ithal edilmesi hakkındadır.

Ruznameye ithal ederiz, efendim. O ayrı meseledir. Şimdi efendim, Yasin Beyin vermiş olduğu takrir umumidir. Bu takriri reye korsam bütün evrakı ruznameye almak lâzım.

MEHMED ŞÜKRÜ B. (Karahisarı Sahib) — Efendim, bu evrak tehir edilemez. Her gün binlerce bu evrakı bekliyenler var.

MAZHAR MÜFİD B. (Hakkâri) — Efendim, bütçe müzakeratı teahhür ediyor. Son defa olarak mesuliyetten kurtulmak için arz ediyorum. Bir avans daha yarın, öbür gün Heyeti Umumiyyeye gelecektir. Avansların meemuu altmış milyona balığ oluyor. Sonra bütçenin ehemmiyeti kalmıyor. Eğer biz bu bütçeleri müzakere etmezsek, zannediyorum avansla sene nihayetini bulacağız. Pek mühim meseledir, tekrar rica ediyorum bütçelerin hitamına bakılsın.

REİS — Mazhar Müfid Beyefendi bütçelerin tacili müzakeresini teklif etti. Zaten her günkü ruznamede bütçenin bulunması için Meclisi Âlinizin kararı vardır. Efendim bu meseleyi münasip görürseniz Divana havale edelim. Orada bir çareihal bulunsun. (Hay hay, sesleri) Bu takririn Divanı Riyasete havalisini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

2. — ÂZAYI KIRAM MUAMELÂTI

1. — *Mebuslardan bâzılarına izin verilmesine dair Divanı Riyaset kararı*

REİS — Efendim, Divan kararları vardır.

Heyeti Umumiyyeye

Edirne mebusları Faik ve Şeref beylerle, Bolu Mebusu Kırkkiliseli Fuad, Cebelibereket Mebusu Malkaralı Faik beylerin üçer ay müddetle mezun addedilmeleri Divanı Riyasetçe tensibedilmiş olmakla Heyeti Umumiyenin nazarı tasvibi-ne arz olunur efendim.

Büyük Millet Meclisi
Reisisanisi
Dr. Adnan

REİS — Faik Beyin üç ay mezuniyetini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Şeref Beyin üç ay mezuniyetini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Bolu Mebusu Kırkkiliselî Fuad Beyin üç ay mezuniyetini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Cebelibereket Mebusu Malkaralı Faik Beyin üç ay mezuniyetini kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

Kırşehir Mebusu sabıkı Bekir Efendinin bir tebrik telgrafı vardır. Ona da münasip bir cevap yazılır.

6. — MAZBATALAR ,

1. — *Ankara İstiklâl Mahkemesince silki askerîden tardına karar verilmiş olan Yüzbaşı Osman Veysi Efendi hakkındaki hükmün ref'ine dair İstida Encümeni mazbatası*

REİS — Efendim demin mevzuubahsolan meselenin bir misali ruznameye alınmak üzere Heyeti Umumiyyeye gelmiştir. Ankara İstiklâl Mahkemesince tarda mahkûm edilen yüzbaşı Osman Veysi Efendi hakkındaki hükmün ref'ine dair İstida Encümeni mazbatası vardır. (Okunsun sesleri) (Adliye Encümenine havale edilsin sesleri).

İSMAİL SUBHİ B. SOYSALLI (Burdur) — Bu mesele uzar, bu da aynı af gibidir. Bunun teahhur etmemesi icabeder.

REİS — Efendim bunu Adliye Encümenine havale edemem. Çünkü havale edilecek olursa okunduktan sonra havale edilmek lâzımgelir. Ruznameye almakla iktifa ediyorum.

AHMED HİLMİ B. (Kayseri) — Vaktiyle tâyin etmezsek uzar. Bu da af gibidir. Vektîyle okumak lâzımdır.

SOYSALLI İSMAİL SUBHİ B. (Burdur) — Efendim Çarşamba ruznamesine alınmasını teklif ediyorum.

MUSTAFA KEMAL B. (Ertuğrul) — Reis Bey İstida Encümeninin affa salâhiyeti yoktur. Mademki ref'i hükme karar vremiştir, bir kere Adliye Encümenine gitmesi lâzımdır.

REİS — Efendim zatiâlinizin söylemesiyle olmaz. Hakikaten İsmail Subhi Beyefendinin buyurdıkları doğrudur. Tıpkı ötekileri gibi ref'i hükmü mutazammındır, affı mutazammındır. Af için de Meclisi Âlinin kararı vardır. Adliye Encümenine mi gidecek? Yoksa İstida Encümeninin mazbatasını mı müzakere edilecek? Bu halledilsin. (Okunsun sesleri) İstida Encümeni mazbatasının

okunmasını kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın. Kabul edilmiştir.

DURAK B. (Erzurum) — Efendim, buyurdular ki; İstida Encümeninin affa salâhiyeti yoktur.

REİS — Müsaade buyurun efendim. Mazbata okunuyor :

İstida Encümeni mazbatası

Nigehbani Askerî Cemiyetine mensubolduğu töhmetiyle Ankara İstiklâl Mahkemesince silki askerîden tardına karar verilen Yüzbaşı Aşıkpaşalı Osman Veysi Efendi hakkındaki evrakı tetkik olunduktan mumaileyhin o esnada Üsküdar Kuvayı Milliye Kumandanlığında bulunan İstanbul Mebusu Şükrü Bey tarafından cemiyeti mezkûrenin harekâtından haberdar olmak fikriyle cemiyeti mezkûreye intisabı iltizam edildiği mumaileyh tarafından vâkı olan şahadeti tahririyeden ve Osman Veysi Efendinin hareketi iffetkâranesi dahi ayrıca Burdur Mebusu İsmail Subhi Bey tarafından teyidedilmiş ve şahadati vâkıanın hükmün itasından sonra vukuuna mebnî kararı vâkıın mahkemei müşarünileyhaca tashihine imkân bulunmadığı anlaşılmasına mebnî hükmü vâkıın ref'i zımında Heyeti Umumiyyenin nazarı tasvibine arz olunur.

İstida Encümeni Rs.

M. Muharriri

Erzurum Mebusu

Kayseri

Durak

Kâtip

Âza

Muş

Mardin

Abdülğani

Esad

Âza

Âza

Yusuf Ziya

İSTIDA ENCÜMENİ REİSİ DURAK B. (Erzurum) — Efendim, arkadaşım Mustafa Kemal Bey birşey buyurdular ki, evvelâ cevap vereceğim. Buyurdular ki, İstida Encümeninin ne salâhiyeti vardır? İstida Encümeni kendi nam ve hesabına birşey yapmaz, Meclis nam ve hesabına birşey yapar. Vazifesi şundan ibarettir, ne görürse, Meclisi Âliye arz eder. Kabul, ademikabul Meclisi Âliye aittir. Binaenaleyh bendeniz de bu mesele hakkında biraz izahat vereyim. Veysi Efendi İstanbul'da Nigâhban Cemiyetine intisabetmiş. Bilâhara buraya gelmiş, burada İstiklâl mahkemesince tarda mahkûm edilmiş, fakat İstanbul'da Kuvayı Mil-

liye Kumandanlığında bulunan Şükrü Bey arkadaşımız ki, şimdi burada mebustur. O vakit kendisi İstanbul'da imiş, burada bulunamıyormuş ve ondan başka da kimse burada malûmatlar değilmiş. Kendisi o zaman bir itirazda bulunamamış, mahkûm edilmiş. Fakat Şükrü Bey arkadaşımız buraya geldikten sonra, kendisi o vakit Kuvayı Milliye Kumandanlığında bulunduğu zaman bu zatı kendi eliyle Nigâhban Cemiyetine soktuğunu ve bu suretle oradan malûmat aldığını söyleyerek şahadette bulunmuştur. Soysallı İsmail Subhi Bey de bunun lehinde hüsnü şahadette bulunmuştur. Encümenin de bunların hüsnü şahadetini kaani olarak hükmün ref'ine karar vermek suretiyle Heyeti Aliyenize göndermiştir. Kabul, ademikabul Heyeti Aliyenize aittir.

HÜSEYİN AVNİ B. (Erzurum) — Efendim bu zat İstiklâl mahkemesinde muhakemesi iera edilirken böyle bir iddiada bulunmuş mudur? İlamda bu cihet muşarrah mıdır? Sonra burada bir meselei hukukiye meydana çıkıyor. Bu iadei muhakeme mahiyetinde bir mesele oluyor. Delâli cedide mahiyetinde yani bunun bir vazifei resmîyeye müstenidoluğu ve İstiklâl mahkemelerinin hükümlerinin katî oluşu var. Halbuki İstida Encümeni Reisi Beyin buyurdıkları gibi delâli cedide olarak o cemiyete memuriyetinin şahsiyeti ve o arkadaşların encümendeki şahadattın kâfi gelip gelmeyeceği; bir meselei hukukiyedir. Yani bendenize İstiklâl mahkemelerinin hükümlerinin tağyiri mahiyetinde bir mesele tahaddüs etmiştir. Usulü muhakememize göre İstiklâl mahkemelerinin evrakının tetkiki ve yahut iadei muhakeme için şeraiti mevcut değildir. Bu olsa olsa Meclis şahsiyeti mâneviyesinin tabiidir ki, adliye gözü, Adliye Encümenidir; bu ciheti Adliye Encümeni tetkik etse bile yine bu dereceye gelecektir. Adliye Encümeninin yapacağı şey arkadaşlarımızın şahadattından ibarettir. Bu usul haricinde bir meseledir. Eğer Heyeti Celile ve arkadaşlarımızın şahadati ve bu muamelei resmîyeye müstenidoluğu kâfi gelirse, tabiidir ki, affı muvafık olacaktır. Çünkü elimizdeki usullerden istifade imkân yoktur. Kendisinin böyle mahkûm olduğunu gören adam her halde iddia etmesi lâzımgelir. Yoksa bu hususu acaba İstiklâl mahkemesi nazarı dikkate almamış mı? Veyahut bu adam tarafından böyle bir şey iddia edilmemiş midir?

Evvel beevvel mahkeme bizi tenvir ederse, hükmünde daha ziyade isabet edilmiş olur.

IHSAN B. (Cebelibereket) — Efendim, ismi şimdi geçen yüzbaşı efendi askerî Nigehban cemiyeti hafiyesine intisap peyda ettiğinden dolayı mahkememize verildi. Muhakemat neticesinde hakikaten bu cemiyete mensubolduğu tahakkuk etti. Unutmuş olacak ki, mahkeme huzurunda, Şükrü Bey tarafından, Nigehban Cemiyetinin içerisinde onların mukarreratını ve ahvali hususiyelerini anlamak için bulundurulduğunu bize müdafaaten söylemedi.

SOYSALLI İSMAIL SUBHİ B. (Burdur) — Söylenmezdi, sebebi vardı.

IHSAN B. (Devamla) — Tabii söyleyemezdi. Askerî Ceza Kanunnamesinde mensubini askeriyenin hafi cemiyetlere dâhil olmamaları hakkında sarahati katiye vardır. O sarahate binaen mahkeme bunu mahkûm etti. Şimdi Şükrü Bey tarafından oraya gönderildiğine şahadet ediliyor. Mahkeme bu ana kadar bu malûmata vâkif olmamıştı. Tabii Şükrü Bey de yalan söylemez. Hakikaten kendisi Üsküdar cihetinde Kuvayı Milliye kumandanlıklarında bulundu. Bununla yeni bir delil çıkıyor, demektir. Bu yeni delile göre Heyeti Celilenizin bu hükmü tadil etmesi muvafıkî mâdelet olur, zannederim.

MÜFİD Ef. (Kırşehir) — Efendim, bendeniz bu meselenin gayet mühim bir mesele olduğunu ve Meclisi Âlide bu mesele hakkında karar verilmek iâzımgeldiği takdirde eldeki mevcut kavanine her halde tatbik ve tevfik etmek lâzımgeldiğini arz edeceğim. Malûmuâlileri İstiklâl mahkemelerinin hükümlerinin tâbii tetkik olmadığına dair elimizde mevcut kanun vardır. Tâbii tetkik olmamakla beraber İstiklâl mahkemesinden sâdır olan hüküm doğrudan doğruya adalette tevafuk etmemiş ise, mahkûm hakkında Encümeni Adliyeden geçerek, Heyeti Aliyeye kabul edilmiş birçok evrak var. Yalnız bu mahkûm olan zatın baistida vukubulan müracaatine binaen alelûsul Nizamnamei Dahili mucibince istidası İstida Encümenine havale buyurulmuş. İstida Encümeni bu gibi şahıslar tarafından vukubulacak müracaatte evvel beevvel istidada talebetmiş olduğu mesaili aidolduğu daireden soracak. Bu adam böyle bir şey hakkında bir kanunsuzluk yapıldığını, haksızlık olduğunu iddia ediyor. Yapılan muamele nedir, aidolduğu daire ona cevap verecektir. İstida

Encümeni vukubulan taleple verilen cevap arasında muvafakat bulmazsa, o vakit evrakı Meclisi Âliye verecek, Meclis hakem olarak bu işi halledecek. Şimdi İstida Encümenine vukubulan müracaat, şu istida elde mevcut bulunan İstiklâl mahkemesinin hükmünün ref'ini gösterir bir dâvadır. İstida Encümeni bunu aidolan makamattan sormaya lüzum görmeyecek çünkü ilâm mevcuttur. İlâm mevcudolunca, ilâmat hakkındaki tetkikatı veya iadei muhakeme hususunu veya delâili cedide zuhuriyle ne yapılmasını veyahut affı mutazammın olup olmadığını, hangi encümende tetkik ettirmesi lâzımgelcektir? Bendeniz bu cihetten diyorum ki, Mustafa Durak Beyin buyurduğu gibi İstida Encümeni meselei hukukiyeye taallük eden sureti katiyede mahkûm edilen bir şahıs hakkındaki hükmün ref'i kararını vermek salâhiyetini haiz değildir. Binaenaleyh, böyle bir meselede haddizatında adaletsizlik olduğuna kail olurlarsa, bunu halletmek için af mı yapacağız veyahut başka bir tariki kanunîye mi tevessül edeceğiz? Bu ciheti halledecek yine Meclisi Âlinizin adli bir encümeni vardır, bu evrakın Adliye Encümenine gidip orada durudiraz tetkik edildikten sonra Heyeti Aliyenizin huzuruna vaz'edilmesi icabeder. Binaenaleyh, bu suretle Adliye Encümenine gitmesini teklif ediyorum.

DURAK B. (Erzurum) — Hoca Efendi buyurdular ki; İstida Encümeninin evrakın aid olduğu daireden meseleyi sorması lâzımgelir. Efendiler, İstida Encümeni bunu körükörüne yazmamıştır. İstida Encümeni evrakı almış ve durudiraz tetkik etmiş ve ona göre mukarreratını vermiştir. Sonra buyuruyorlar ki, Adliye Encümenine gitmesi lâzımgelir, İstida Encümeni böyle bir mukarreratta bulunamaz. Bendeniz zannediyorum ki, Meclisi Âliniz namına her hangi bir encümen lâzımgelen bir kararı ittihaz ederek Meclisi Âliye arz eder. Tasvip, ademitasvip Heyeti Aliyenin kararı üzerinde olur.

MÜFİD Ef. (Kırşehir) — Bendeniz buradan Durak Beye bir şey sorabilir miyim?... Muvazenei Maliye Encümenine aidolan bir meseleyi Adliye Encümenine havale etsek, o meseleye de Adliye Encümeni karar verirse, Durak Bey buna ne söyler acaba?

DURAK B. (Erzurum) — Efendim; namı İstida Encümenidir rica ederim. Meclisi Âlinizin namına her istida oraya gelir. Onu da nazarı dik-kate almanız lâzımgelir.

İSMAİL SUBHİ B. SOYSALLI (Burdur) — Efendim bendenizin fikrimce Adliye Encümenine bunun havalesine lüzum yoktur. Çünkü mesele gayet basittir. Veysi Efendi İstanbul'dan Anadolu'ya gelmiş - kendi arzusuyla de gelmemiş, Harita Dairesi kendisini celbetmiş - Veysi Efendi, haritacılıkta mütehassıstır, öteden beri Harbiye Nezaretinde Harita Dairesinde çalışırdı.. Bu zatı buraya celbedince, İnebolu'da bâzı ihbarat üzerine yine Nigâhbancıldır diye tevkif etmişler. Burası ile uzun muhabere cereyan etmiş. Bunun defterde ismi var mı, yok mu filân diye. Bazan mütenakız bazan da müeyyit haberler gelmiş. Nihayet İstiklâl mahkemesi askerlikten tardına karar vermiştir. Halbuki o vakit bendeniz de burada bulunmuyordum. İstanbul Mebusu Şükrü Bey de sonra geldi. Şimdi içimizde İstanbul Mebusu olarak bulunan Şükrü Bey bilhassa kendisi Kocaeli Kuvayı Milliye Kumandanlığında bulunduğu sırada Nigâhban Cemiyetinin içine girip onların esrarını anlamak üzere kendisini - Yani Osman Veysi Efendiyi memur ettiğine dair şahadeti tahririyede bulundu, evrak arasında vardır. Bendeniz de biliyorum ki, bu adam gayet namusludur, hattâ geceleri ailesini geçindirmek için kundura imal ediyordu. Şimdi bu mesele bu kadar basittir. Adliye Encümenine gitse bile tesiri yoktur. Evrak, şahadat, delâil meydandadır. Bu kavanini mevcudeye tatbik edilebilecek bir şey değildir. Delâili cedide zuhur etmiştir. İstiklâl mahkemelerinin hükmü katidir, reyî âlinize muhavveldir. Bunu Heyeti Aliye takdir eder. Mesele bundan ibaret. Binaenaleyh yapılacak iş, mazbatayı reye koyup, hakkındaki hükmün ref'i cihetinden ibarettir. Adliye Encümenine göndermek meseleyi uzatmaktan başka bir şey değildir.

REİS — Efendim; usulü müzakereye dair bir teklif var. Adliye Encümeni Mazbata Muharriri Bey, bunun Adliye Encümenine havalesini teklif ediyor, esbabını da zikrettiler. Evvelâ Adliye Encümeninin teklifini reye koyacağım. Eğer Adliye Encümenine havalesi kabul edilmeyecek olursa, ya müzakereye devam olunur. Yahut İstida Encümeni mazbatasını reye vaz'ederim.

HASİB B. (Maraş) — Reis Bey eğer bu mazbatanın Adliye Encümenine havalesi kabul edilecekse; salâhiyeti kâmileyle gönderilsin, Adliye Encümenine gelen bilûmum İstiklâl mahkemelerinden verilmiş hükümler hakkında encümen kendisini tetkika salâhiyettar görmüyor ve tetkik etmeksizin iade ediyor.

MEHMED ŞÜKRÜ B. (Karahisarı Sahib) — Efendim bendeniz usulü müzakereye dair arz edeceğim.

REİS — Efendim müsaade buyurun. Adliye Encümeni Mazbata Muharriri Bey bunun encümene havalesini istiyor, kabul ederseniz ruznameye ithal ederiz.

ZİYA HURŞİD B. (Lâzistan) — Efendim usulü müzakereye dair bir şey arz edeceğim.

MEHMED ŞÜKRÜ B. (Karahisarı Sahib) — Efendim, Adliye Encümeni Mazbata Muharriri kendi kanaatini söylemiştir.

REİS — Encümen namına istemiyorlarsa, rey de koyamam.

MÜFİD Ef. (Kırşehir) — Encümen namına istiyorum. (Hayır! Encümen; Mazbata Muharririnin kanatine iştirak etmiyor sesleri)

ZİYA HURŞİD B. (Lâzistan) — Efendim bendenizce Adliye Encümenine gitmesine lüzum yoktur. Çünkü Adliye Encümeninin vazifesi Meclisi Âlinin nizamnamesinde mukayyettir. Binaenaleyh encümen; kendisine mevdu vazifenin haricine çıkmış, meselâ : Hiyaneti vataniye kanunları dolayısıyla âdeta orası bir mahkeme olmuştur. Hattâ bazan İstanbul'da İradei Seniyyeye iktiran ettiği gibi birtakım hususat meselâ idam cezaları geliyor. Meclisi Âlinin tasdikünden geçmesi lâzım. Tutuyor Adliye Encümeni (Geçti sırası sadaları), sanki Mahkemei Temyizin fevkinde bir mahkeme imiş gibi muhakeme yürütüyor, onu tetkik ediyor. (Tabîi sesleri) Halbuki Adliye Encümeninin buna hakkı yoktur.

MÜFİD Ef. (Kırşehir) — Reis Bey cevap vereceğim.

ZİYA HURŞİD B. (Devamla) — Binaenaleyh Adliye Encümeni yalnız kanun yapar, kanunu burada müdafaa eder. Yoksa Devletin mahakimi haricinde bir mahkeme değildir. Bu gibi deaviyi, mahkeme işlerini veyahut şikâyet istidalarını takibedecek encümen; İstida Encümenidir. Doğrudan doğruya Adliye Encümeninin bunda hiç alâkası yoktur. Bunda taallûku olan encümen İstida Encümenidir, İstida Encümeni de

kanaatini buraya bildirmiştir. Adliye Encümeni ne yapacak, İstiklâl mahkemesinin fevkinde bir Mahkemei Temyiz midir, ye ne karar verecek? Katiyen böyle bir şey olamaz, İstida Encümeni mazbatasına rey konur, Meclis kararını verir. Yoksa Adliye Encümeninin bu işte katiyen vazifesi yoktur. (Doğru sesleri)

MÜFİD Ef. (Kırşehir) — Rica ederim; müsaade buyurun. Adliye Encümeninin şeklini, vaziyetini beyan buyurdular, oraya cevap vereceğim. Adliye Encümeni, Temyiz Mahkemesi makamında bulunmuyor...

REİS — Efendim nazarı dikkati âlinizi celbedeyim ki mesele; mazbatanın müzakeresinden başka bir şey değildir. Mazbata müzakere olunmuyor, mazbatanın Adliye Encümenine havalesi lâzım mıdır? Değil midir? Sırf bu müzakere olunuyor, bu mesele de usulü müzakereye dairdir. Nazarı dikkatinizi celb ederim. Yani söz alanlar bu usul üzerine söz söylemiştir.

HAKKI HAMİ B. (Sinob) — Efendim müstedinin istediği ve İstida Encümeninin kararının şekli taayyün ettikten sonra, bu evrakın Adliye Encümenine gitmesi lâzım mı, değil mi? Yoksa Meclisi Âlinizde müzakere mi edilmek icabeder? Tabîi bu eihet anlaşılacaktır. Bendenize istenilen şey; ref'i hüküm değil aftır. Malûmuâlıleri «ref» kelimesi yalnız şunun için vaz'olunmuştur. O da bidayet mahakiminden sâdır olan hükümlerde indettetik isabet olmadığı binaenaleyh ref'i hüküm icabettiği teemmül edilmiş ve Adliye Encümeninin Mahkemei Temyize müşahebeti olmaması ve dâvanın diğer mahakime de ait görülmemesi için refi kelimesi Meclisi Âlice çok uzunuzadıya münakaşadan ve birçok müzakereden sonra kabul edilmiş ve bu mesele munhasıran Hiyaneti vataniye Kanununa tevfikân bidayet mahkemelerinden sâdır olan ve Meclisi Âliye sevk edilip o kanun mucibince encümeni aidinde tetkik edilen evraka aittir. Yalnız ref'i hüküm de bir nevi aftır. (Nasıl af sesleri) Müsaade buyurun. Bu, kesbi katiyet etmiş bir hükmü ref'eder. Fakat bununla onun arasındaki fark nedir. Yani encümen ref'i hükme karar verdiği zaman cürüm yoktur, lâkin af denildiği zaman bu hükmü izale eder. Fakat cürüm bakidir. Onun için yapılacak şey affi hususidir. Affi hususi olacağına göre şüphesiz Meclisi Âliniz bu zatın affına kanaat getirdikten sonra kanunu tanzim etmek üzere aidol-

duğu encümenine göndermesi usuldendir, aidolduğu encümen de Adliye Encümenidir. (Af değil, refi sesleri.) Efendim affı hususi olduğuna göre bunun mercii Adliye Encümenidir, bu itibarla Heyeti Celileniz bu zatın affına kanaat hâsıl ettiği takdirde, icabeden kanunun hemen tanzimi ile Meclise tevdi etmek üzere, meseleyi Encümeni Adliyeye havale etmesi lâzımgelir. Bendeniz bu kanaattayım ve bu eiheti teklif ediyorum. (Şükrü Bey izahat versin izahatını dinliyelim sesleri.)

MEHMED ŞÜKRÜ B. (Karahisarı Sahib) — Efendim şüphesiz bunun münakaşası için müzakere cereyan etmesi lâzımdır. Eğer evrak Adliye Encümenine gitseydi böyle olmazdı. Tabii buradaki münakaşa orada olurdu. Fakat şimdi burada olmuştur. Binaenaleyh Adliye Encümenine gitmesine mahal kalmadı. Çünkü münakaşayı burada yaptık. Beyhude Meclisin vaktini izaa ettik. Şimdi efendim burada bu adamın lehine delâil cedide zuhur etmiştir. O da bu adamın Nigehban Cemiyetine maksadı milliyi temin için girdiği söyleniyor. İstiklâl mahkemesi bu adamı mahkûm ettiği zaman Nigehban Cemiyetine girdiğinden vatanının, memleketinin aleyhine onlarla teşriki mesai ettiğinden dolayı aleyhine hüküm verilmiştir. Halbuki şimdi görülüyor ki, yeni şahadet ve yeni delâil ispat ediyor ki, bu zat Nigehban Cemiyetinde olan şeyleri Kuvayi Milliye namına, Hükümeti Milliye namına anlamak ve bildirmek için gitmiş. Şu halde orta yerde cürüm yoktur. İstiklâl mahkemesi buna o vakit vâkıf olmuş olsaydı, daha doğrusu o zaman bu zatın vaziyeti, bunu söylemeye ve söylendikten sonra Şükrü Bey de burada bulunup ondan tahkik etmeye vakit müsaid olmuş olsaydı. İstiklâl mahkemesi zaten kendisini mahkûm etmezdi. Şimdi şu vaziyette bulunuyoruz. Delâili cedideye karşı İstida Encümeni, gerek arkadaşımız İsmail Subhi Beyden ve gerekse Şükrü Beyden bu hususat hakkında ifadei tahririyelerini almış, tetkik etmiş, yani; İstida Encümeni lâzımgelen vazifesini yapmış, tetkikatını ikmal etmiş ve bu adamın mâsum olduğunu ve binaenaleyh bu adamın bir cürüm olmadığını söylüyor. Şimdi buna karşı yapılacak şey af değildir. Af bir cürme karşı olur. Bu adamın cürümü yoktur ve bu aflat bu adamı iadei rütbe edemez. Bir cürümü olmadığı için onun hakkındaki hükmün ref'i ve rütbesinin

iadesi lâzımdır. Bu da; bir kanunla olur. Binaenaleyh bendeniz bu hususta üç maddelik bir kanun teklif ettim, okunsun. Meclisi Âli kabul edecek olursa, maddelere geçilsin, mesele biter.

REİS — Efendim müzakerenin kifayetine dair bir takrir var. (Kâfi sesleri.) Müzakerenin kifayetini reyî âlinize vaz'ediyorum. Müzakereyi kâfi görenler lütfen el kaldırsın kâfi görülmüştür.

Riyaseti Celileye

Müzakere kâfidir. Mazbatanın reye vaz'ını teklif eylerim.

**Maras
Hasib**

Riyaseti Celileye

Veysi Efendi hakkındaki müzakere kâfidir. İstida Encümeni mazbatasının Adliye Encümenine gitmesine lüzum yoktur. Mumaileyh aleyhindeki hüküm delâili cedide zuhuriyle bâtil olmak lâzımgeldiğinden keyfiyetin olveçhile reye vaz'ını teklif ederim.

**Burdur Mebusu
İsmail Subhi Soysalı**

Riyaseti Celileye

Adliyeye mütâallik bilûmum mesailin Adliye Encümeninde tetkiki kavaidi usuliyeye daha muvafık düşeceğinden müzakere edilmekte olan meselenin Adliye Encümenine havalesini teklif eylerim.

**Denizli Mebusu
Yusuf**

Riyaseti Celileye

Müzakere kâfidir. Adliye Encümenine gitmesine lüzum olmadığından İstida Encümeni mazbatasının reye vaz'ını teklif eylerim.

**Kayseri
Ahmed Hilmi**

Riyaseti Celileye

Müzakere kâfidir. İstida Encümeni mazbatasının reye vaz'ını teklif eylerim.

**Eskişehir
Hüsrev Sâmî**

Riyaseti Celileye

Berveçhi âti mevaddın kabulünü teklif eylerim.

1. — Yüzbaşı Osman Veysi Efendi hakkındaki İstiklâl mahkemesi hükmü ref'edilmiştir.

2. — İşbu kanun tarihi neşrinden itibaren mer'idir.

3. — İşbu kanunun icrasına Adliye Vekili memurdur.

Karahisarı Sahib
Mehmed Şükrü

REİS — Şimdi efendim müsaade buyursanız, tavriler hakkında mütalâatımı arz edeyim.

Karahisar Şükrü Beyin tavriri lâyhâi kanuniye şeklindedir. Onu tavriri olarak telâkki edemeyeceğim. Sonra iki tavriri vardır. Asıl mazbatayı tadil mahiyetindedir. - Tabii tadil diyemeyeceğim - Birisi Adliye Encümenine havalesini, diğeri de (Karahisar) İsmail Şükrü Efendinin ki tekrar İstiklâl mahkemesine havalesini teklif ediyor. (İstiklâl mahkemesi yoktur sesleri.) Ondan sonra mazbataya geçeceğim.

HÜSEYİN AVNİ B. (Erzurum) — Vaziyeti, mahiyeti değişmiştir. (İstiklâl mahkemesinin bütçede masrafı kabul edildi sesleri.)

REİS — Müsaade buyurun efendim, Ankara'da bugün İstiklâl mahkemesi yoktur. Fakat Amasya'da bir İstiklâl mahkemesinin teşkiline Meclisi Âlinin bir kararı vardır. Burada filân yerin mahkemesi demediği için ben reye koyarım, kabul edilmez. Ondan bir şey çıkmaz.

İSMAİL ŞÜKRÜ Ef. (Karahisarı Sahib) — Tavririmi geri alıyorum.

REİS — Pekâlâ o halde yalnız Adliye Encümenine havalesini reye vaz'edeceğim.

(Denizli Mebusu Yusuf Beyin tavriri tekrar okundu.)

REİS — Tavriri kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul edilmemiştir.

Efendim, mazbatayı reyi âlinize vaz'edeceğim. Mazbatayı kabul edenler lütfen el kaldırsın. Ekseriyetle kabul edilmiştir.

2. — *Ankara Darümuallimin ve Darümuallimat Muallimleri maaşlarına dair İstida Encümeni mazbatası*

REİS — Ankara Darümuallimin ve Darümuallimat muallimlerinin maaşlarına dair İstida Encümeni mazbatası vardır. Ruznameye alıyoruz. İstida Encümeninden gelen şu mazbatayı mevki müzakereye koyduk ve saat tuttuk. Tam yirmi beş dakika sürmüştür.

7. — İKİNCİ DEFA REYE KONULAN KANUN

1. — *Sinob'da Tersane namıyla mevcut arazinin belediyeye terki hakkında Kanun*

REİS — Efendim, geçen içtimada Sinob'da Tersane namı mahallin belediyeye terki hakkında bir kanun reyi âlinize vaz'edilmiş. Reye yalnız (124) zat iştirak etmiş olduğu için bugün tekrar reye vaz'ediyorum. Lütfen reylerinizi izhar buyurunuz.

HARİCİYE VEKİLİ YUSUF KEMAL B. (Kastamonu) — Efendim, bazı malûmat arz edeceğim. Celsenin hafi olmasını rica ederim.

REİS — Samininin müzakere salonunu tahliye etmesini rica ederim.

Hitamı Celse; saat : 3,00

(İkinci Celse hafidir.)

ÜÇÜNCÜ CELSE

Bed'i müzakerat; saat : 3,50

REİS — Reisisani Dr. Adnan Beyefendi

KÂTIPLER : Hakkı Bey (Van), Said Bey (Muş)

REİS — Efendim, celsei aleniyeye geçilmiştir.

Sinob Tersanesi hakkındaki Kanun, ikinci defa reye vaz'edilmişti. 145 reyle kanun kabul edilmiştir.

Rauf Beyefendinin bir teklifleri vardır.

RAUF B. (Sivas) — Efendim, evvelce Heyeti Aliyenizce, Heyeti Vekilenin vazife ve mesuliyeti Kanununun Pazartesi günleri müzakeresi kabul olunmuş ve o lâyiha bugünkü ruznamede berayı müzakere mevzudur. Vaziyetin ve müzakeratı siyasiyenin bugünkü devresine göre Heyeti Aliyenizden bunun bir müddet daha tehirini viedani olarak talebediyorum. Tabii kabul ve ademikabul Heyeti Aliyenize ait bir meseledir. Her halde arız ve amik tetkik ve münakaşası zaruri olan ve zannedirim herkes-

ten daha ziyade bendenizce bir an evvel tesbiti matlup ve mültezem olan bu kanunun ancak zamanın nezaketi ve hepimizin kemali sükûn ve selâmetle ve bâzı evzai siyasiyeyi tetkik dolayısıyla bir müddeti muvakkate için Heyeti Vekilenin vazife ve mesuliyet Kanunu müzakeresinin bir müddet daha tehirini teklif ederim.

REİS — Heyeti Vekilenin vazife ve mesuliyeti Kanunu müzakeresinin tehirini teklif ediyorlar. Kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın. Tehiri kabul edilmiştir.

SALÂHADDİN B. (Mersin) — Hani söz bana Reis Bey, söz vermediniz.

REİS — Efendim, bir çeyrek saat teneffüsten sonra tekrar içtima etmek üzere celseyi tatil ediyorum.

Hitamı Celse; saat : 4,00

(Dördüncü Celse hafidir.)

BEŞİNCİ CELSE

Bed'i müzakerat; saat : 5,00

REİS — Reisisani Dr. Adnan Beyefendi

KÂTIPLER : Hakkı Bey (Van), Atıf Bey (Kayseri)

REİS — Efendim celsei aleniyeyi küşadediyorum. Saat beş buçuktur. Çarşamba günü içtima etmek üzere celseyi tatil ediyorum.

Hitamı müzakerat; saat : 5,00

Sinob'da Tersane namıyla mevcut arazinin Belediyeye terkine dair Kanuna zeyil Kanuna verilen reylerin neticesi

(Kabul edenler)

Atâ B. (Niğde), Esad B. (Mardin), Yusuf B. (Denizli), Mustafa Kemal B. (Ertuğrul), Ce- | lâl B. (Genc), Pozan B. (Urfa), Mustafa Lütü B. (Siverek), Rüşdü B. (Ergani), Ömer Mümtaz

B. (Ankara), Rıza B. (Muş), Halil İbrahim B. (Eskişehir), İsmail Remzi B. (İsparta), Refik B. (Konya), Ziya Hürşid B. (Lâzistan), Zahir B. (Adana), Hasib B. (Maras), Âtîf B. (Kayseri), Edib B. (Batum), Hacı Arif B. (İstanbul), Şükrü B. (Bolu), Midhat B. (Mardin), Emin B. (Eskişehir), Hüsnü B. (Bitlis), Necib B. (Mardin), Rasim B. (Cebelibereket), Feyyaz Âlî B. (Yozgad), Abdullah Ef. (Sinob), Ali Sabri B. (İçel), Reşid Ağa (Malatya), Mehmed Şükrü B. (Karahisar Sahib), Ali Rıza Ef. (İçel), Ali Haydar B. (Gene), İsmail Şükrü Ef. (Karahisar), Said B. (Kângırı), Hasan Tahsin B. (Antalya), Şahin Ef. (Gazianteb), Ali Fuad Pş. (Ankara), Nebil Ef. (Karahisar Sahib), İzzet B. (Tokad), Tahsin B. (Aydm), Rıza Vamık B. (Sinob), Tefvik Ef. (Kângırı), Süleyman B. (Canik), Yahya Galib B. (Kırşehir), Fevzi Ef. (Batum), Refik B. (Bayezid), Derviş B. (Mardin), Ali Cenani B. (Gazianteb), Hasan Hüsnü B. (Trabzon), Hacı Tahir Ef. (İsparta), Şeyh Hacı Fevzi Ef. (Erzinean), Yasin B. (Gazianteb), Emin B. (Erzinean), Nebizade Hamdi B. (Trabzon), Vehbi B. (Bitlis), Hüsrev Sâmi B. (Eskişehir); Hacı Bedir Ağa (Malatya), Cevdet B. (Kırşehir), Ziya B. (Kângırı), Mehmed Nadir B. (İsparta), Mustafa Fehmi Ef. (Bursa), Rıza Nur B. (Sinob), Şerif B. (Sinob), Sadık B. (Kırşehir), Yasin B. (Oltu), Şükrü B. (Canik), Mustafa B. (Gümüşane), Memduh B. (Karahisar), Abdullah Ef. (Adana), Halil Hulki Ef. (Siird), Şükrü B. (İstanbul), Abidin B. (Lâzistan), Kasım B. (Muş), Eyüb Sabri B. (Eskişehir), Sadık B. (Malatya), Âtîf B. (Ba-

yezid), Nüzhet B. (Ergani), Halil B. (Ertuğrul), Mehmed Said B. (Muş), Âlim Ef. (Kayseri), Hacı Veli Ef. (Eskişehir), Haydar B. (Van), Salih Ef. (Siird), Musa Kâzım Ef. (Konya), Tunah Hilmi B. (Bolu), Yusuf Kemal B. (Kastamonu), Vâsıf B. (Sivas), Şakir B. (Ankara), Ahmed Hilmi B. (Kayseri), Edhem Fehmi B. (Menteşe), Abdülgani B. (Muş), Cavid B. (Kars), Kadri B. (Diyarbakir), Salâhaddin B. (Mersin), Bahri B. (Yozgad), Müfid Ef. (Kırşehir), Fikri Faik B. (Gene), Naci B. (Elâziz), İsmail B. (Erzurum), Mustafa B. (Dersim), Ali Vâsıf B. (Gene), Hüseyin Avni B. (Erzurum), Nusrat Ef. (Erzurum), Ali Rıza B. (İstanbul), Âsum B. (Erzurum), Mehmed Âkif B. (Burdur), Hacı Âtîf Ef. (Ankara), Durak B. (Erzurum), Eşref B. (Adana), Sâmi B. (İçel), Kadri B. (Siird), Ruşen B. (Gümüşane), Ömer Lûtî B. (Amasya), Hacı Garib Ağa, (Malatya), Şevket B. (Sinob), Emîr Pş. (Sivas), İsmail Subhi B. (Burdur), Adnan B. (İstanbul), Feyzi B. (Diyarbakir), Sırrı B. (Ergani), Haydar Lûtî B. (İçel), Yusuf Ziya B. (Mersin), Ahmed B. (Yozgad), Ziyaeddin B. (Sivas), Abdülhalim Çelebi Ef. (Konya), Rasim B. (Elâziz), Arif B. (Konya), Hacı Mustafa Ef. (Ankara), Cevdet B. (Kütahya), Mustafa Taki Ef. (Sivas), Mustafa B. (Karahisar Şarki), Hakkı Hami B. (Sinob), Ali Rıza Ef. (Batum), Hacı Ahmed B. (Muş), Hakkı B. (Van), Hüseyin B. (Elâziz), Süleyman Sudi B. (Bayezid), Necati B. (Erzurum), Yunus Nâdi B. (İzmir), Naim Ef. (İçel), Mustafa B. (Antalya), Numan Usta (İstanbul), Hâmid B. (Biga), Necmeddin B. (Siird)

(Reddedenler)

Hacı Mustafa Sabri Ef. (Siird), Rifat B. (Tokad), Mehmed Vehbi Ef. (Konya), Mehmed Sır-

rı B. (Siverek), Rifat Ef. (Konya), Âkif Ef. (Diyarbakir)

(Müstenkifler)

Hâcim Muhiddin B. (Karesi), Şemseddin Ef. (Ankara), Sabit B. (Kayseri), Osman Kadri B. (Muş), İbrahim B. (Mardin), Mazhar Müfid B.

(Hakkâri), Ali Süruri Ef. (Karahisar Şarki), Nuri B. (Bolu).

İçtimai âti ruznamesi

Zaptı sabık hulâsası

İki milyon liralık Avans Kanunu.